

Editoryel Kritik

“Toplantı” Yanlışları

XXXXXXX

Nizamettin kazancı

JEMİRKO Jeolojik Mirası Koruma Derneği,
Ankara

Toplantı, ‘bir konu hakkında ortak görüş oluşturmak amacıyla birden çok kişinin aynı anda haberdar edilmesi’ olarak tarif edilebilir. Bütün toplantılar iletim ve iletişim eylemidir ve amacına, toplanılan yere, katılımcıların niteliğine, konuşma tarzlarına, konusuna, süresine, davet şekline, toplanılan yere, toplantı mekanına vb durumlara göre çeşitlilik gösterir. Yüz yüze toplantıların yanında, son yıllarda gelişen teknoloji ile birlikte “çevrim içi” olarak da düzenlenebilmektedir. Bu yazıda, aile içi veya dost-sohbet buluşmaları dışında kalan, sonuç beklenen, göreceli formal toplantılar ele alınacaktır.

İletişim türü olan “toplantı” hakkında literatür yaygındır ve açık kaynaklar üzerinden geniş bilgiye ulaşılabilir. Bununla birlikte, toplantı düzenlemelerinde ciddi hatalar olduğu görülmektedir. Bu yazıda dikkat çekilecek husus “toplantı yanlışlarıdır”. Toplantı yanlışları hem kavramın kullanımında hem de fiilen düzenlenmesinde görülmektedir. Bunu şahsen olağan karşılıyoruz; çünkü toplantıda olduğu gibi, bir terim veya kavram gündelik kullanımda çok tekrarlanırsa, zamanla zihnimize tanıdık hale gelir, ezberlenir, ezber yerleşince, artık o terim veya kavramın içeriği sorgulanmaz olur. Zihnimize tanıdık gelen her terim veya kavramın anlamı biliniyor demek değildir. Kişisel tecrübelerimizden de biliriz ki, tanımak ile bilmek aynı şey değildir. Örneğin bir nesneyi veya kişiyi görüp, onu başka bir yer ve zamanda tanımak mümkün olduğu halde, o nesne veya kişinin özelliklerini doğru şekilde anlatmak her zaman mümkün değildir. Aynı şekilde, “tekrar” veya “yüzeysel tanıma” dolayısıyla kavramların zamanla asıl anlamlarını kaybettikleri bilinmektedir, hatta bir yerde hakaret olan terim veya kavramın başka yerde iltifat anlamında kullanılması mümkündür.

Toplantı çeşitleri

Biçimini veya türünü “ihtiyaçların” belirlediği çok çeşitli toplantılar yapılabilmektedir. Toplumun ilgisini çekmeye veya tarafları bilgilendirmeye yönelik olanlar ad sırasıyla açık oturum, atölye, beyin fırtınası, bilgilendirme, brifing, çalıştay, forum, görüşme, kolokyum, konferans, kongre, kurultay, miting, mülakat/röportaj, oturum (kapalı veya açık), panel, randevu, sempozyum, seminer, yuvarlak masa en sık kullanılanlardır. Bunların bazılarının birlikte, iç içe kullanıldığı veya birlikte düzenlendiği de olmaktadır, örneğin sempozyum-oturum, kurultay-oturum, kongre-çalıştay, çalıştay-panel, sempozyum-seminer gibi. Bilimsel ve mesleki etkinlik olarak en çok tercih edilen toplantı biçimleri ise kongre, konferans, kurultay, çalıştay, sempozyum ve seminer olduğu görülür.

İş ve işyeri yönetimi (= işletme) ile ekonomik sonucu olan etkinlik toplantıları ise nitelik bakımından farklı ve çeşitlidir. Genel özellikleri içe dönük ve yarışmacı olmalarıdır. Bunların bazıları; günlük toplantı, haftalık toplantı, proje toplantısı, planlama toplantısı, bire bir toplantı, bilgi pay-

laşım toplantısı, problem çözme toplantısı, karar toplantısı, statü geliştirme toplantısı, yönetici toplantısı, müşteri toplantısı, takım toplantısı, yönetim toplantısı, genel kurul toplantısı, olağan toplantı, olağanüstü toplantı vb. Bütün bunlara “gizli toplantılar” da dahil edilebilir.

Rahatlama, eğlenme, dinlenme ve bu vesile ile ekonomik sonucu olan festival, fuar, konser, şenlik kitlesel toplantılardır. Büyük kalabalıkları bir araya getirmeyi öne alır. Gösteri, yürüyüş vb belli fikre veya uygulamalara karşı yapılan itiraz toplantılarıdır. Basın toplantısı ve bunun özel şekli olan basın açıklaması bilinmesi ve yayılması istenen haberlere dönüktür.

Uluslararası örgütler, askeri ve siyasi kuruluşlar toplantılarını kendi kurallarına göre düzenlerler.

Toplantı düzenleme ve toplantılara katılma, demokratik ülkelerde üzerinde titizlikle durulan haktır, yasa ve yönetmeliklerle güvence altına alınmıştır.

Etkili toplantılar

Yukarıda değinildiği gibi toplantılar iletişim amaçlı olduğu kadar gösteriş ve prestij amaçlı da olabilir. Amacına ulaşan bütün toplantılara genelde “başarılı ve/veya etkili” denilir. Bu yazının konusu olan bilimsel ve mesleki toplantılar her zaman “etkili” olmak iddiasındadır. İddiası olmayan bilimsel toplantı söz konusu değildir. Doğal olarak “iddia etmek” ile “etkili olmak” farklı durumlarıdır. Bununla birlikte fiyasko ile sonuçlanmış bilimsel-mesleki toplantı yoktur, ancak amacına ulaşamamış veya yaklaşmamış olabilir.

Toplumun genel bilgi seviyesini yükseltmek, kamunun önde gelen görevidir ve bu sebeple bütün ülkelerde bir bölümü zorunlu olan eğitim sistemleri kurulmuştur. Bilimsel ve mesleki toplantılar bir bakıma özel eğitimidir ve her zaman başarılı ve etkili olmaları beklenir. Çoğunlukla akademik kurumlar, kamu kurum ve kuruluşları, meslek odaları ve sivil toplum kuruluşları tarafından periyodik olarak veya kendilerine uygun zamanlarda düzenlenirler. Son yıllarda yaygınlaştığı gibi, kurumlar ortaklaşa toplantıları tercih edebilirler. Bilgi tabanlı toplum oluşması, bilginin tabana yayılması için bilimsel ve mesleki toplantılar gereklidir.

Karmaşa ya da adına uygun toplantılar

Gelişen teknoloji, araştırma konu ve ortamlarının genişlemesi, akademik ve kurumsal yarış, idari zorlamalar, prestij ve taraftar kaybetme gibi sebeplerle son yıllarda bilimsel ve mesleki toplantı sayıları artmış, hatta takip edilemez hale gelmiştir. Bu durum yurt içinde olduğu gibi yurtdışında da söz konusudur. Hatta çoğu yurtdışı kökenli, bilimsel toplantıları gelir kapısı yapmaya çalışan girişimlere sıkça rastlanmaktadır. Bunların doğal sonucu olarak akademik seviyenin zayıfladığı ve etik sorunların arttığı sıkça dile getirilen konular olmuştur.

Etkili Toplantı'nın kurallarından biri, adına uygun düzenlemedir. Çalıştay ile kurultay, sempozyum ile kongre, panel ile açık oturum ve diğerleri birbirlerinden ayrı formattadır. Kurallara göre değil de anlık şartlara göre yapılan düzenlemenin sonucu başarılı olamaz.

Kongre; genel ve büyütülmüş bir amaçla, içinde farklı tematik toplantıların yapılabildiği büyük buluşmadır. Katılımcılar davet üzerine gelir. Düzenleme Kurulu veya Çağrı Heyeti planlamayı yapar, hangi tematik konuların hangi formatta olacağını ve ilgili gündemi önceden belirler ve duyurur, katılımcılar kişisel veya kurumsal görüşlerini açıklar. Toplantılar kayıt altına alınır, gerekirse tutanaklar tutulur. Bunun ideal örneği, Erken Cumhuriyet döneminde (1923) gerçekleştirilen İzmir İktisat Kongresi'dir.

Sempozyum; belirli bir alan üzerine düzenlenir. Sempozyumun ilgi alanı farklı konuları içerebilir. Düzenleme Kurulu, konuları yeterince uzun zaman önce ilan eder, genellikle orijinal araştırma sonuçlarının sunulmasını, sunulacak sonuçların (tebliğ-bildiri) bilimsel açıdan tartışılacağını duyurur. Bunun için kendine bilimsel danışmanlar tutar veya Bilimsel Danışma Kurulu oluşturur. Bildirilerin önceden gözden geçirilmesi, sunum sırasında tartışılması esastır.

Kurultay; Türkiye'ye özgü toplantı biçimi olup kongre ile sempozyum arasında veya ikisinin birleştirilmiş halidir. Türkiye Jeoloji Kurultayı iyi örnektir.

Çalıştay; Dar bir alan veya belirli konuda görüş/karar oluşturmak, ya da yapılmış bir işin

eksiklerini tamamlamak üzere düzenlenen kısa süreli toplantıdır. Düzenleyici (ler) konuşmacıları belirler, davet eder. Düzenleyici (ler) dışında "kurul" yoktur. Duruma göre çalıştaya dinleyici alınır veya alınmaz. Konuşmacılar serbestçe görüşlerini açıklar, konuşmalar ön denetimden geçmez. Varsa, dinleyiciler tartışmalara katılır (o amaçla davet edilmişlerdir).

Panel; belirli bir konunun ele alındığı tek oturumluk toplantıdır. İki'den az beşten çok olmayan konuşmacılar, panel yöneticisinin (moderatör) sorduğu veya önerdiği konu hakkında kişisel görüşlerini açıklarlar. Konuşmalar ve sorular genellikle aynı konunun farklı kısımlarıdır. Dinleyici bulunması olağan, hatta gereklidir. Konuşmacıların birbirine soru sorması veya cevap vermesi istenmez. Dinleyicilerin sorularla panele katılması tercih ve teşvik edilir.

Açık oturum; tek konunun seçilmiş konuşmacılar ve dinleyiciler ile birlikte tartışıldığı toplantılardır. Konuşmacı ve sayıları yere, zamana ve süreye göre düzenleyiciler tarafından belirlenir. Oturum yöneticisi, seçilen konu hakkında görüşlerini açıklamak için söz verir. Konuşmacılar kendi görüşleri yanında aykırı görüşleri cevaplayabilir. Dinleyiciler tartışmalara katılabilir.

Son söz

Bilimsel faaliyetlerin en yaygını olan akademik toplantıların bilgiye dönüşmesi temenni edilir. Bunun için saygınlık ve etkinlik önemlidir. Tartışmaların ve toplantıların sonuç vermesi ve mümkünse yayına dönüşmesi arzu edilir. Toplantı sonuçlarına itibar edilmesi ancak yüksek bilimsel düzey ve birlikte adına uygun düzenlemelerle sağlanabilir. Büyük emek ve harcamalarla düzenlenen toplantılar, destek ve karar vericilerin memnuniyeti yerine, soruna ve sonuca odaklanmaları halinde amacına ulaşacaktır.